

GEORGE SZIRTES

The Ache of Your Otherness
Fiorul că ești altfel

Traducere, prefață și interviu de
LIDIA VIANU

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ
CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

2009

Traducere, prefață și interviu: **LIDIA VIANU**

Selecție: **George Szirtes**

Redactor: **Cristina Ioana Vianu**

Coperta, logo, ilustrații: **VIC** (Cristina Ioana Vianu)

Tehnoredactor: **Carmen Dumitru**, masterandă MTTL

Corectură: **Georgiana Mîndru**, masterandă MTTL

© Pentru versiunea în limba română și interviu:

Lidia Vianu

Director CTITC

Centrul pentru Traducerea și Interpretarea
Textului Contemporan

Universitatea din București

© Pentru textul original:

Acknowledgements are due to **George Szirtes** for permission to translate and publish these texts.

Mulțumim poetului **George Szirtes** pentru permisiunea de a traduce și publica textele în original.

Volumul a fost publicat de Editura Univers Enciclopedic, București, 2007

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ
CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro/>

ISBN: 978-606-92167-6-7

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ
CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

Cuprins

<i>Poetry, the irresistible need to make love to the soul</i>	4
<i>Poemul, acea nevoie disperată de a strânge în brațe sufletul</i>	7
Keyboard Music	11
Muzică pentru pian	11
Secret	12
Taină	12
Smoke	13
Fum	13
Painted Orchids	14
Tablou cu orhidee	14
Clouds	15
Nori	15
Body Songs	16
1 Back	16
2 Skull	16
3 Leg	16
4 Neck	16
5. Skin	16
6 Heart	16
7 Aging	17
8 Waist	17
9 Belly	17
10 Hand	17
Cântecele trupului	18
1. Spate	18
2. Craniu	18
3. Picior	18
4. Gât	18
5. Piele	18
6. Inimă	18
7. Vârstă	19
8. Mijloc	19
9. Pântec	19
10. Mână	19
Wedding Photographer with Wedding, Budapest	20
Fotograf de meserie, la nuntă, Budapesta	20
Lilac in the Rain	21
Liliac în ploaie	21
Madhouse	22
Ospiciu	23
My Father Carries Me Across a Field	24
Mă trece tata câmpul în brațe	24
Pearl Grey	25
Gri perlă	25
The Child as Metaphor	26
Copilul metaforă	26
GEORGE SZIRTES - Forma poetică e un respect necesar	27

LIDIA VIANU

Poetry, the irresistible need to make love to the soul

George Szirtes is a sensibility which consumes itself. The poet is desperately aware that, when he embraces the woman he loves, something immaterial in her escapes his grasp. His lines are paradoxical spaces of helplessness and victory at once, and his poetry becomes the exquisite, irresistible need to make love to the soul.

The body of George Szirtes' poems follows a tantalizing pattern, a pattern of intuition that goes deeper than knowing, deeper than mere boasting of poetic mastery. *Keyboard Music* uses predictable, reassuring rhymes (place-trace, respond-bond, faint-paint) in order to suggest the mystery of art, which must be seen here as an impossible union of object (keyboard) and sound, of image and sound ('the colour of music'), of fingers and sound. The poet is haunted by the ecstasy of union. Material beauty (music, in this case) always has a pattern, a 'fire'

To which the fingers are the coal.

The name of the pattern is 'more' ('she was more of everything'), 'forever' ('she remained young forever'), 'time' ('As if time itself were simply a game'). When the rhymes stray from obvious regularity into approximation, into assonant imperfection (fill-baffle, words-forwards, game-home), they pine for this

immaterial, never-to-be-seen (touched) concentration of being which is the soul (*Secret*). That is when/where 'she remained young forever.'

George Szirtes' poetry has its own space of safety, which always has to do with the certainty that there is something beyond the certain, the palpable, the acquirable; something that protects life. The 'souls of animals' burn 'inside them' and are exhaled, 'emitted,' unseen, left 'behind like vapour trails' (*Smoke*). These souls communicate – in a totally unknown way – with the poet's 'essentially vaporous nature.' The topic is painful, unlike the tender description of these small beings ('they chuff and poo,/ and gaze with melancholy eyes/ at saucer and lightbulb'), unlike the twinge of irony that depicts these vaporous trails behind the poet, which look 'like a useful tail.' The inability to reach out for this essence of love and tenderness that surrounds physical bodies pierces the poem. George Szirtes seems to be trying to appease his maddening longing by building a refuge from the armour of rhyme into relaxed conversational ease – but his yearning for the beyond can hardly be tamed.

Painted Orchids and *Clouds* are poems of safety. Unlike a real flower, the painted orchid is 'safe from frost and rain.' When the clouds draw 'out of the station/ at infinite leisure,' in rhymes that whet the reader's appetite for words (leisure-miniature-architecture),

The sunlight places its hands
On my face.

The tenderness of the painted flower, of the warm sunlight is, however, transient, too frail to survive, too good to be true. Life has nothing to do with the 'virgin paper' that hosts the painted (not the living) flower, and *Clouds* inserts a 'still' in the life of the poet bathing in the sun:

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

The figure it holds and explores
While it is **still** warm.

Life can be warm, and the poet gives in to its sweetness, but his curiosity peeps at what comes after the sweetness, and this eagerness to see what is forbidden makes George Szirtes a poet of the *metawarmth*.

Body Songs also starts with the ‘creaturely heat’ of the woman’s beloved body, but ends up looking for more than that, for the ‘mid-point’ where

the nature of creatureliness resided.

The tenderness with which he views his lover’s body (back, skull, legs, neck, skin, heart, aging, waist, belly, hand) is almost a defence. It is, however, a sad, helpless defence. The human body is, to Szirtes, delight and despair at once (‘My genes whisper lamentable inherited diseases’). In an age that is obsessed with debunking love, stripping it to mere sex, an age that delights in vulgarity and reduces the unutterable to verbal commonplace, George Szirtes’ sweet warmth protects the fairy tale. His poetry relies on a wonderful philosophy of love: the poet must soothe and protect from all fears the woman he loves. His lines about his perception of the two coming together are infinitely shy and yet bold, overwhelmingly apt:

The point at which you break
In two is where I most like to hold
You together. It is there that I feel the ache
Of your otherness...

Reading these *Body Songs*, we come to understand that in Szirtes’ poetry two parallel universes mix. His lines describe the poet’s very physical love for his beloved’s soul. His love for the essence of her ‘creatureliness’ can only be expressed by means of their bodies. Much as the poet loves the woman’s physicality (his tenderness is ample proof of that), he fails to overcome his despair that he cannot fully join her, he cannot become one with her. The distance between him and his love is his body. Szirtes’ love poetry is *meta-existential* and yet so very earthly...

*

The quiveringly sensitive poet of tantalizing, half physical, half metaphysical love, is also tortured by a feeling of *not at home while at home*. He was brought to London from Hungary in 1956, when he was eight years old. His family defected from communist Hungary after the Hungarian Revolution of 1956. They crossed the Iron Curtain and gave the poet a new home away from the country he was born in. *Wedding Photographer with Wedding, Budapest* is a look back, at what the poet did not have to live with: the sadness of shabby surroundings, a feeling of emptiness. Fear, rather than nostalgia. Szirtes was too young to regret Budapest, but as a grown up he must have realized what a lucky escape from totalitarianism that was. His poem conjures up an image of sad Budapest, presumably still under communism at the time, and the poet keeps thinking to himself (between the lines): There I am not any more!

Madhouse has a lot of political undertones that suggest communist oppression: no freedom of expression (but immense freedom of private thought), the mental asylum as the only refuge for dissent. The ‘madhouse’ is the only place for those who want to be free, ‘stick’ by their beliefs, think ‘just’ what they like. Communist countries were huge madhouses for those who lived in

them, and George Szirtes describes them as a place where he might have found himself if things had been different. He has an immense sympathy for those inside, and part of him almost feels at home there:

There's nothing mad about the madhouse, it is sanity by default.

He knows that the only joy under communism was the life of the mind, spent in silence, hidden from the authorities, and always against them and against the communist establishment:

Culture is a madness everyone inherits.

George Szirtes' complex of 'not at home while at home' becomes clear in *My Father Carries Me Across a Field*. The field is at once a 'stage' which has to be crossed illegally away from the Iron Curtain, and a Chagall painting full of the horror of massacre:

My father carries me across a field.
It's night and there are trenches filled with snow.
Thick mud. We're careful to remain concealed

From something frightening I don't yet know.
And then I walk and there is space between
The four of us. We go where we have to go.

Did I dream it all, this ghostly scene,
The hundred-acre wood where the owl blinked
And the ass spoke? Where I am cosy and clean

In bed, but we are floating, our arms linked

Over the landscape? My father moves ahead
Of me, like some strange, almost extinct

Species, and I follow him in dread
Across the field towards my own extinction.

With Szirtes, a question arises at the end of every new volume: Where does one choose to live? At home (yet away from it)? In the soul? In the body? Body and soul pine for each other's language. You are nowhere at home, after all. Life is frail and essentially frustrating – but its hunger makes it exquisite.

September 25, 2007

LIDIA VIANU

Poemul, acea nevoie disperată de a strânge în brațe sufletul

George Szirtes e un poet al intensității lirice. Poemele lui sunt sfâșiate de înțelegerea că, atunci când autorul strânge în brațe femeia iubită, o aură imaterială scapă atingerii. În aceste poeme scriitorul se luptă cu imposibilul și sfârșește prin a comunica nevoia disperată de a strânge în brațe sufletul.

Poemele lui George Szirtes stârnesc și exasperază lectura; în spatele meșteșugului e o intuiție profund neliniștitoare. *Muzică pentru pian* înșiră rime incredibile de previzibile, prin care se ajunge în fapt la misterul artei, care e aici imposibila contopire a obiectului (pianul), a imaginii ('culoarea muzicii'), a degetelor vii cu sunetul. Poetul e obsedat chinuit de nevoia de contopire. Frumosul material (muzica, aici) are totdeauna un tipar, o 'flacără' care e 'hrănită de degete.'

Tiparul acesta are și un nume: 'mai mult' ('Era mereu/ Mai mult'), 'veșnic' ('veșnic tânără'), 'timp' ('Timpul era un joc'). Când rimele se abat de la monotonie către imperfecțiunea asonanței, ele tânjesc după acea concentrare a ființei în suflet (*Taină*) la care nu se poate ajunge fizic. Acest punct imposibil e clipa (locul) când (unde) ea (femeia, iubirea) rămâne 'veșnic tânără'.

Pe convingerea că esențialul există dincolo de certitudine, de real și palpabil, poezia lui George Szirtes clădește un spațiu de siguranță, de intimitate împărtășită, care apără trăirea. 'Sufletele animalelor' ard 'pe dinăuntru' și se arată ca un abur,

iese din ele odată cu respirația
și lasă dâră de abur în urmă
(*Fum*)

În chip neștiut, sufletele acestea comunică cu 'ființa de abur' a poetului însuși. Spre deosebire de descrierea tandră a micilor făpturi ('pufnesc..., se uită melancolic la mâncare, la bec'), în ciuda ironiei care vede 'dâra pe care o las eu/ ca o coadă fără de care nu mi-aș putea ține echilibrul', subiectul e unul extrem de intim și dureros de intens. Poemul e străpuns ca un fier roșu de neputința de a strânge în palmă acea esență a iubirii și tandreții care e aura ființei. George Szirtes se străduiește să-și potolească dorul disperat refugiindu-se din armura rimei în tihna tonului conversațional – dar acest dor de dincolo, dor de inexistență, îl acaparează.

Tablou cu orhidee și *Nori* sunt poeme ale spațiului securizant. Spre deosebire de floarea vie, orhideea pictată e 'la adăpost de ploaie și frig.' Când 'Norii pleacă din gară/ Nespuse de agale,' în rime care fac lectorului poftă de cuvinte,

Soarele îmi ia fața
în mâini.

Dar tandrețea florii pictate, a luminii calde, e trecătoare, prea plâpândă ca să dureze, aproape neadevărată în evanescența ei. Viața e cu totul altceva decât 'hârtia nereciclată' pe care poposește o floare neadevărată. Poemul *Nori* strecoară un foarte trecător 'mai' în viața poetului scăldat o clipă de soare:

forma exactă
a chipului pe care îl pipăie
câtă vreme mai e cald.

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

Viața e caldă, poetul se lasă în pradă bucuriei tandre de a fi viu, dar inteligența lui trage cu ochiul la ce vine după bucurie și această tentație de a vedea lucruri interzise stării de bine face din George Szirtes un poet al *metatandruului*.

Și *Cântecele trupului* începe cu ‘trupul’ iubitei și ‘căldura lui vie,’ dar ajunge iute la acel ‘mai mult’, la ‘punctul cheie’ unde ‘sălășluia miezul viului.’ Tandrețea cu care cercetează trupul iubit (spate, craniu, picior, piele, inimă, vârstă, mijloc, mână) e și ea o formă de apărare, tristă și neputinicoasă. Trupul e pentru Szirtes încântare și exasperare deodată (‘Ereditatea murmură în gene jalea bolilor’). Într-o vreme obsedată de demitizarea sentimentului, de golirea lui până ce nu rămâne decât sexul din el, o vreme ce se desfată cu vulgarități și reduce inexprimabilul la dimensiunea vorbeii banale, tandrețea lui George Szirtes ocrotește basmul. Poemele lui se clădesc pe o minunată filozofie a iubirii: poetul alină și apără ființa iubită până la ultima suflare. Versurile în care el descrie apropierea fizică sunt sfioase și totuși directe, copleșitor de elocvente:

Acolo unde te rupi
În două îmi place cel mai tare să te
Știu întreagă. Acolo simt fiorul că ești
Altfel...

Înțelegem din aceste cântece ale trupului că în poezia lui Szirtes se amestecă două lumi paralele. Versurile numesc o iubire cât se poate de fizică pentru ceea ce e de fapt sufletul imaterial al celeilalte ființe. Iubirea lui pentru acest ‘miez al viului’ nu se poate exprima altfel decât prin trup. Dar oricât ar iubi el trupul ei (tandrețea cu care îl descrie e dovada), îl copleșește în final disperarea că nu se poate contopi cu ea total și până la capăt. Trupul e distanța dintre el și iubire. Poezia de dragoste a lui Szirtes este *meta-existențială* și totuși atât de omenească...

*

George Szirtes, a cărui sensibilitate frează sub povara iubirii chinuitoare, în același timp fizice și metafizice, e bântuit și de sentimentul că nu are *acasă*. Poetul a fost adus din Ungaria la Londra în 1956, când avea numai opt ani. Familia lui a fugit de comunism după revoluția maghiară din 1956. Au trecut cortina de fier și au încropit pentru poet o casă care nu era tocmai ce știa el că înseamnă *acasă*. Poemul *Fotograf de meserie, la nuntă, Budapesta* e o privire în urmă, la o viață din care poetul a evadat: tristețea sărăciei, sentimentul de gol. În ochii lui e mai degrabă spaimă decât regret. Plecat din Budapesta prea de timpuriu pentru a vorbi de nostalgie, Szirtes trăiește în poeme bucuria de a fi scăpat torturii totalitare. Poemul descrie o Budapestă tristă, posibil apăsată încă de comunism, iar printre rânduri descifrăm sentimentul de ușurare al poetului că a scăpat la vreme.

Găsim o mulțime de aluzii politice la opresiunea totalitară în *Ospiciu*: lipsa libertății de exprimare (dublată de o imensă libertate a gândurilor individului), ospiciul ca unic refugiu pentru disidenți. ‘Ospiciul’ e singurul adăpost pentru cei ce vor să fie liberi, să gândească independent. Țările comuniste erau cândva uriașe ospicii, iar George Szirtes le descrie ca pe un loc unde puțin a lipsit să nu se găsească el însuși prizonier. Are o imensă simpatie pentru cei prinși în capcana lor, ba am putea chiar spune că nu-i vine greu să se simtă acasă între ei:

Ospiciul nu are de-a face cu nebunia, el e normalitatea ca regulă.

Poetul înțelege că sub comunism unica bucurie era să gândești altfel, să gândești interzis, împotriva autorităților și a sistemului:

Cultura e nebunia pe care toți o moștenim.

Complexul lui George Szirtes s-ar putea numi *poetul care nu are acasă*, și el apare clar în poeme cum sunt *Mă trece tata câmpul în brațe*. Câmpul e o ‘scenă’ care trebuie trecută ilegal, pentru a ajunge de cealaltă parte a Cortinei de Fier, dar și un tablou de Chagall, hăituit de cruzimea masacrului:

Mă trece tata câmpul în brațe.
E noapte și șanțurile sunt înzăpezite.
Noroii adânc. Ne ascundem cu grijă

De ceva înspăimântător ce încă nu mi-e mie cunoscut.
Apoi merg pe jos și lăsăm loc gol între
Noi patru. Mergem unde trebuie să ne ducem.

Am visat oare această scenă ireală,
Pădurea de o sută de acri unde până și bufnița clipea
Iar măgarul vorbea? Unde sunt în patul meu

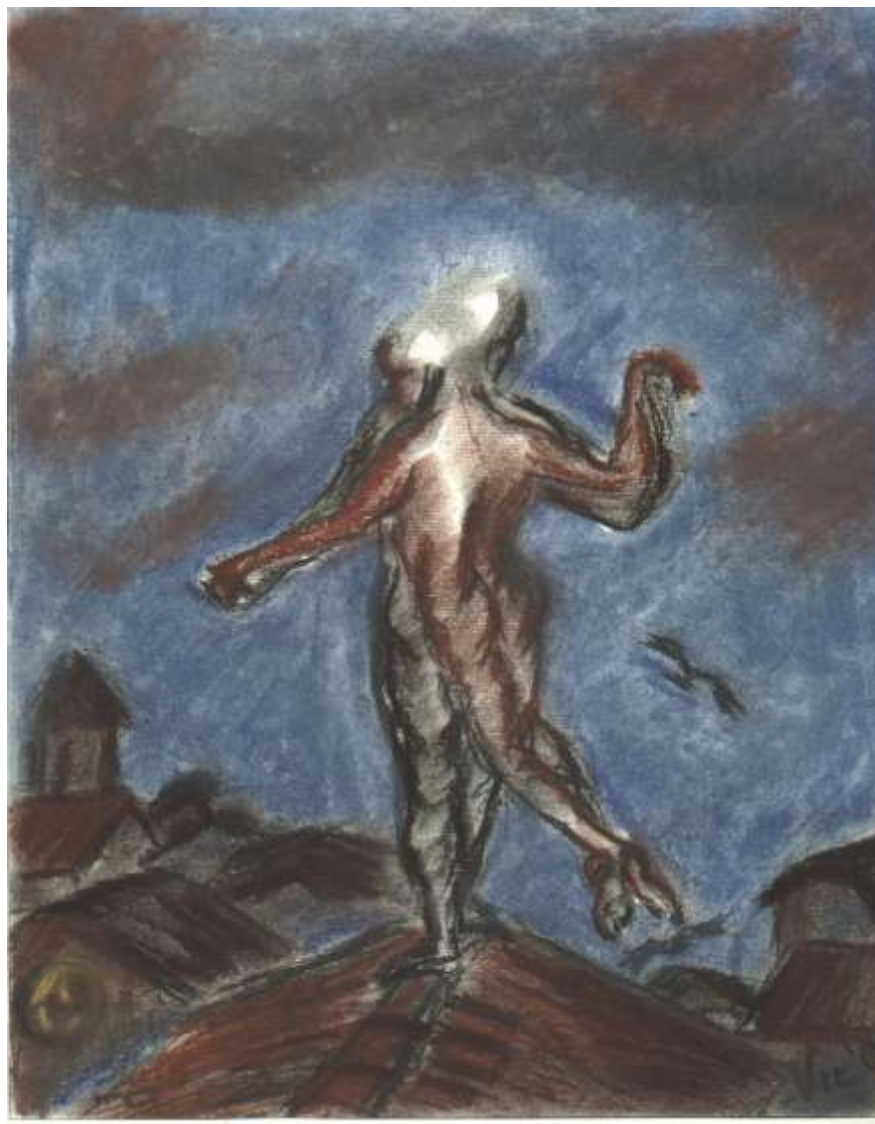
Curat, dar plutim cu toții, cu brațele împletite,
Deasupra ei? Tata merge înaintea
Mea, ca o specie stranie, aproape

Dispărută, și cu spaimă trec câmpul
În urma lui, către moarte.

La capătul fiecărui volum al lui Szirtes se ivește aceeași întrebare: Unde alegem să trăim? Acasă (deși, de fapt, poetul se află altundeva)? În suflet? În trup? Cele două tânjesc neîncetat unul după limbajul celuilalt. La urma urmei, *acasă* nu există. Viața e un fir plătând, o nevoie nesfârșită de *altceva* – și în această nevoie veșnic flămândă stau exasperarea și bucuria ei.

25 septembrie 2007

Keyboard Music

To touch keys is to seek a resting place
 For all ten fingers that insist on moving
 In order to find positions they can trace
 Beyond establishing or proving.

Press on the keys. They cautiously respond
 To the equally cautious questions fingers ask
 Of any object, seeking an instinctive bond:
 Dancer with dance, or workman with a task.

Marvel at fingers rippling over keys
 Moving through known patterns to that faint
 Promise beyond pattern, that will squeeze
 The colour of music from a tube of paint

Or life from a body now reborn as soul,
 Or fire to which the fingers are the coal.

Muzică pentru pian

Când atingei clapele cauți popas
 Pentru cele zece degete în veșnică mișcare
 În dorul de puncte fixe
 Mai sigure decât orice dovadă concretă.

Apasă clapele. Răspunsul lor e precaut
 Cum precaute sunt și întrebările puse de degete
 Obiectelor, pe când caută din instinct apropierea:
 Dansatorul și dansul, meseriașul și munca.

Ce minune, degetele ce fug peste clape
 Străbătând ordinea știută, abia îndrăznind
 Să spere la ce e dincolo de ordine, acel ceva
 Ce scoate culoarea muzicii din vopselele pictorului

Ori viața din trupul ce e acum suflet,
 Flacăra hrănită de degete.

Secret

11.07.04

And so she remained young forever.
All the best words gradually fell
Into perfect order and sang. Over

And over again her breasts would fill
With milk, her face smooth out, her eyes
Sharpen, her heart revive to baffle

The doctors. She'd rise at sunrise
With supple limbs, breakfast on air
And float about the house on sighs

Of wind, then out through the front door
Where she was lovely as the birds
That sang as she passed. She was more

Of everything. She was words
And air in appropriate patterns, as time
Continued, in its usual way, to move forwards,

As if time itself were simply a game
You could play then drop like a ball
In a playground, turn around and come home.

Taină

11.07.04

Așa se face că a rămas veșnic tânără.
Cuvintele neasemuite s-au
Îmbinat măiastru și au cântat. I se

Umplea pieptul cu lapte
La nesfârșit, îi întinerea chipul, i se
Ascuțea văzul, inima reîncepea să-i bată, spre uimirea

Doctorilor. Se deștepta la răsărit,
Sprintenă, se hrănea cu văzduh
Și plutea prin casă pe foșnet

De vânt, aluneca afară
Încântătoare ca păsările
Care cântau când o vedeau. Era mereu

Mai mult. Era doar vorbe
Și aer, forme perfecte, iar vremea
Se scurgea ca de obicei.

Timpul era un joc
Te jucai și apoi te rostogoleai ca o minge
În parc, te răsuceai pe călcâie și te duceai acasă.

Smoke

I have been examining
the souls of animals,
the way they chuff and poo,
and gaze with melancholy eyes
at saucer and lightbulb

as if something inside them were burning;
from which I conclude
that animals have souls
they emit and cannot see
but leave behind like vapour trails

that mingle with the one that trails behind me
like a useful tail and helps
me keep my balance,
climb trees and things like that
maintaining my essentially vaporous nature.

Fum

Am cercetat
sufletul animalelor,
de ce pufnesc ele, cum își fac treburile,
cum se uită melancolic
la mâncare, la bec

de parcă le arde ceva pe dinăuntru;
și am dedus
că animalele nu văd sufletul
care iese din ele odată cu respirația
și lasă dâră de abur în urmă,

iar dâra aceea se topește în dâra pe care o las eu
ca o coadă fără de care
nu mi-aș putea ține echilibrul,
nu m-aș mai putea cățăra în copac și multe altele,
și așa păstrează animalele ființa mea de abur.

Painted Orchids

This breeze is strangely orchid-scented...
 Could winter finally have relented?
 I've not the cash to go and fetch one.
 OK, so I sketch one.

Long-stemmed solitary bloom, poor so and so,
 Are you finding the world a dreadful pain?
 If you were my creation you could grow
 On virgin paper, safe from frost and rain.

Tablou cu orhidee

Ce adiere ciudată cu iz de orhidee...
 Să fie iarna în fine pe sfârșite?
 N-am bani la mine.
 Ei și? Pot desena.

Floare solitară cu tulpina prelungă, sărmana de tine,
 Nu ți-e greu pe lume?
 Dacă ai fi creația mea, ai putea crește
 Pe hârtie nereciclată, la adăpost de ploaie și frig.

Clouds

The clouds are drawing out of the station
at infinite leisure.

Two men on scaffolding make miniature
architecture.

The sunlight places its hands
on my face
like a small child. Its hands are all
tenderness, grace,

as if wanting to discover
the true form
of the figure it holds and explores
while it is still warm.

Nori

Norii pleacă din gară
Nespus de agale.
Doi inși pe schele fac
Machete.

Soarele îmi ia fața
în mâini
cu un gest de copil. Mâinile sunt
tandre și ușoare,

parcă ar vrea să afle
forma exactă
a chipului pe care îl pipăie
câtă vreme mai e cald.

Body Songs

1 Back

Slipping his hand down her back he felt her heat,
As creaturely as his own but far better. Her head
Was cool to the touch. Where did they meet,
These two conditions? What was mid-point here?
It was where the nature of creatureliness resided,
Half way between acute desire and fear.

2 Skull

You feel the bones of the face. It is like weeping.
Do animals weep? She seemed to be buoyed
On an enormous reservoir of tears. Her sleeping
Contained time in a cupping of hands,
A time that was to be lamented but enjoyed
In environments of working cells and glands.

3 Leg

Your leg, it seems nothing. Your eyes count
For little. Your organs are obscure, your limbs
Anonymous. Your bodily fluids don't amount
To a hill of beans, but you are lost in awe
Of the poor rags that live in your dreams
Where desire is king and obeys no law.

4 Neck

The delicate architecture of the neck demands
Study. One needs a certain scholarly devotion
To appreciate its fragility refined into bands
Of necklace, light, and shadow. The very notion
Of its existence has a faintly oriental
Exotic flavour that is not merely accidental.

5. Skin

Skin is enough to send a rhyme-scheme skew-whiff.
Could one but fix a voltmeter to the small bones
Of the wrist it would read off the scale. It is as if
There were convulsions in the circuit. The soles
Of the feet are mother-boards for the stones
We must rush across as if they were hot coals.

6 Heart

What is it burns us up? Let me feel your temple.
Is it your heart, my small and wonderful source
Of delight? My own organ is a poor example
Of the organ maker's art. My chest wheezes
With its burden, my blood stutters along its course,
My genes whisper lamentable inherited diseases.

7 Aging

The dynamics of aging: a gust of wind
 On the surface of the pond. What creatures
 Live down there? Deep down perhaps, blind
 Animalculae are gathering beneath a rock
 Among flamboyant fish with macabre features
 Registering various states of shock.

8 Waist

Slenderest. The point at which you break
 Into two is where I most like to hold
 You together. It is there I feel the ache
 Of your otherness, before you expand
 Above and below into that blithe controlled
 Delight that makes my own flesh stretch and stand.

9 Belly

The dome of the world. Its peculiar swelling
 Presents a purely lascivious curve
 At tension with itself, smelling
 Vaguely of perfume and earth. It is
 The last of the good times, the reserve
 Of the well fed once gorged on vanities.

10 Hand

Almost another independent being
 Stuck to your wrist. I hold it as it grows
 Flowers and closes on whatever it's carrying.
 I have wandered down its alleyways
 From which everything else follows
 That finger points to and palm weighs.

Cântecele trupului

1. Spate

Mâna lui îi mângâie spatele, simți căldura ei
 Vie, parcă mai caldă chiar decât căldura lui. Capul ei
 Era răcoros la atingere. Unde se îmbinau
 Căldura și răcoarea? Care era oare punctul cheie?
 Acolo sălășluia miezul viului,
 La jumătatea drumului între nevoie și spaimă.

2. Craniu

Îi simți pomeții. Ca un plâns.
 Oare animalele plâng? Părea ancorată
 Peste un uriaș rezervor de lacrimi. Ținea în somn
 Timpul în căușul palmelor,
 Timpul-durere, timpul-bucurie
 În agitația aceea de celule și glande.

3. Picior

Nu pare cine știe ce piciorul tău. Nici
 Ochii. Măruntaiele-ți sunt ascunse, măduarele
 Oarecare. Fluidele corporale, mai
 Nimic, dar te roade spaima
 De niște biete zdrențe din vis,
 Acolo unde dorința e împărat și nu ascultă de nimic.

4. Gât

Trebuie gândită arhitectura delicată a
 Gâtului. E nevoie de pricepere de cărturar
 Să-i apreciezi fragilitatea, șanțurile ca niște
 Salbe, lumină și umbră. Simpla idee
 De gât are iz oriental,
 Parfum exotic cu tâlc.

5. Piele

Pielea poate zădărnici orice rimă.
 Dacă am putea pune un voltmetru pe oscioarele
 Încheieturii mâinii, ar lua-o razna. E ca un
 Circuit cu zvâcniri. Tălpile
 Picioarelor sunt ca plăcile de rețea pentru pietrele
 Pe care gonim ca pe cărbuni aprinși.

6. Inimă

Ce ne mistuie, oare? Îți pun mâna pe tâmplă.
 Să fie inima? Micul meu izvor neasemuit
 De încântare? Inima mea nu e printre cele mai reușite
 Creații ale creatorului de inimi. Îmi șuieră-n piept
 Apăsarea ei, mi se-mpiedică sângele în goana ei,
 Ereditatea murmură în gene jalea bolilor.

7. Vârstă

Dinamica vârstei: pală de vânt
 Pe iaz. Ce ființe
 Trăiesc în adânc? Poate că la fund se adună
 Vietăți microscopice oarbe, sub o stâncă,
 Printre pești firoși viu colorați,
 Sufocați de indignare.

8. Mijloc

Cel mai suplu. Acolo unde te rupi
 În două îmi place cel mai tare să te
 Știu întreagă. Acolo simt fiorul că ești
 Altfel, înainte să te reverși
 Din cap până-n tălpi cu plăcerea luminoasă,
 Strunită, care-mi întărește carnea și o ridică.

9. Pântec

Cupola lumii. Rotunjimea specială
 Se arcuiește senzual,
 Încordat, cu un vag iz
 De parfum și țărână.
 Ultimul rai, refugiul
 Celor îmbuibați cu deșertăciune.

10. Mână

Aproape altcineva,
 Legat de tine la încheietură. O strâng într-a mea cât
 Sădești flori, strânge în palmă tot ce apuci.
 I-am cutreierat cărările
 Din care ni se trag toate,
 Degetul le numește, palma cântărește.

Wedding Photographer with Wedding, Budapest

These are the courtyards of the ordinary.
These are the floors of the tenement;
the floor of the woman who trails them, of the plain
wings of windows, the silent courtesy
of iron railings, of the intensely white event
of a wedding dress that will never be worn again.

Below them the vortex of the yard in which tears
gather like rain in buckets along with other encumbrances.
The woman dreams a city. The bride makes the bed.
The groom strokes the bride's hair. Nothing appears
to be missing. Nothing vanishes. Light dances
all by itself as if the building were untenanted.

Fotograf de meserie, la nuntă, Budapesta

O curte obișnuită, ca atâtea altele.
Etajele casei, iată-le;
etajul la care pășește femeia,
obloanele simple, grilajul de fier
decent și mut, etajul de un alb orbitor
al rochiei de nuntă pe care n-o va mai pune nimeni după aceea.

Jos în curte, vârtej în care curg lacrimile
ca ploaia în găleți, alte lucruri.
Femeia se visează la oraș. Mireasa face patul.
Ginerele mângâie părul miresei. Nu pare
Să lipsească nimic. Totul va rămâne. Lumina aleargă
De una singură, ca și cum n-ar locui nimeni acolo.

Lilac in the Rain

The lilac spreads as if the weight of air
 were something it had to accommodate.
 Its frailest branches are laden with bloom
 so the flowers point downward in the rain.

Last night there was thunder and the skylight pane
 snapped and popped echoing through the room
 along with the thunder in crisp, separate
 hammer taps and all the flowers were bare

to the elements, beaten down but still rich
 in their range of pinks, dowsed in shades
 of fragility, in the dark, under flashes of light
 while we slept and woke and slept again till now

it is difficult to understand just how
 the rules of sleep work or how the lilac might
 survive such beatings or how dreams fade
 into objects so we can't tell which is which.

Liliac în ploaie

Liliacul se întinde, se lățește de parcă ar trebui
 să ducă în spinare povara văzduhului.
 Crengile, până și cele mai plăpânde, sunt încărcate cu flori
 iar florile coboară capul în ploaie.

Azi noapte a tunat, iar geamul din acoperiș
 s-a zbătut și a vuit în odaie
 odată cu tunetul, bubuituri
 clare, una după alta, în vreme ce florile se zbăteau

în vânt și ploaie, lăfăindu-se
 în toate nuanțele lor de roz, scăldate în
 fragilitate, în beznă, la lumina fulgerelor,
 pe când noi am dormit și ne-am tot trezit până adineauri

e greu de priceput care
 sunt legile somnului ori cum supraviețuiește
 liliacul zbaterii ori cum se topesc visele
 în lucruri de nu mai știm care-i una și care-i alta.

Madhouse

The point about the madhouse is that it's virile.
 The point about the madhouse is that it sticks by its beliefs.
 The point about the madhouse is that sanity is bourgeois.
 The point about the madhouse is that no one is acting.
 The point about the madhouse is that no one gets in by simply being nice.
 The point about the madhouse is that it liberates the spirit.
 The point about the madhouse is that you can think just what you like there.
 The point about the madhouse is that anyone can enter.
 There's nothing special about the madhouse, people come and go all the time.
 There's nothing threatening about the madhouse, we are all of us dying.
 There's nothing terminal about the madhouse: you go along for the ride.
 There's nothing sad about the madhouse: weeping and gnashing of teeth, that's nothing.
 There's nothing mad about the madhouse, it is sanity by default.
 We are sane by default, we are mad by design, but the mad are more admirable.
 Admirable is the ape, the bulbul, the mitochondria, the swelling of the larynx,
 Admirable the orchid, the garlic, the fire inside the shut book,
 Admirable the cry of the tortured, the lost voice of the nightingale, the laughter
 in everything ostensibly sane but tending towards madness
 such as sunlight, the slow rain, each pendulous drop, the wide road,
 the brimming eye, shadows, picnics, public conveyances, thunder.

Nature is a madness with a method and all the madder for that.
 Culture is a madness everyone inherits.
 Science is a madness in love with numbers, the perfect *amour fou*.
 Health is a madness that shifts from minute to minute, *gesundheit!*
 Money is madness that fills your pockets and leaves a silver slugtrail in the garden.
 The point about the madhouse is not to describe it.
 The point about the madhouse is not to change it.
 The point about the madhouse is to live there
 to accustom yourself to its immaculate manners
 to dwell in the house of the Lord for ever
 with the prophet, the poet, the dwarf, the scholar, the fire.

Ospiciu

E de știut că ospiciul are curaj.
 E de știut că ospiciul are convingeri și le respectă.
 E de știut că ospiciul ne arată că a fi zdravăn la minte e burghez.
 E de știut că ospiciul nu tolerează prefăcătoria.
 E de știut că ospiciul nu acceptă pe nimeni doar fiindcă e simpatic.
 E de știut că ospiciul eliberează ființa.
 E de știut că ospiciul te lasă să crezi absolut tot ce vrei.
 E de știut că ospiciul primește pe toată lumea.
 Ospiciul e un loc ca oricare altul, oamenii vin și pleacă.
 Ospiciul nu sperie pe nimeni, toți murim odată și-odată.
 Ospiciul nu e fatal: mergi acolo de dragul de a merge.
 Ospiciul nu are nimic trist în el: cât despre lacrimi și scrâșnet din dinți, nu-i mare lucru.
 Ospiciul nu are de-a face cu nebunia, el e normalitatea ca regulă.
 Suntem de regulă întregi la minte, suntem intenționat nebuni, dar nebunii sunt de lăudat.
 E de lăudat maimuța, privighetoarea, mitocondria, inflamația laringelui,
 E de lăudat orhideea, usturoiul, pasiunea închisă-ntre copertile cărții,
 E de lăudat urletul schingiuiților, vocea mută a privighetoarei, râsul din tot ce aparent e normal dar tinde spre nebunie cum ar fi soarele, ploaia molcomă, picurii grei, drumul mare, ochiul înlăcrimat, umbrele, picnicurile, transportul în comun, tunetul.
 Natura e nebunie cu tâlc, ceea ce o face și mai bună.
 Cultura e nebunia pe care toți o moștenim.
 Știința e o nebunie pasionată de cifre, ceea ce numim *amour fou*.
 Sănătatea e o nebunie care se schimbă de la o clipă la alta, *gesundheit!*

Banii sunt o nebunie ce-ți umple buzunarele și lasă dâră lipicioasă în grădină.

E de știut că ospiciul nu trebuie descris.

E de știu că ospiciul nu trebuie modificat.

E de știut că în ospiciu se locuiește,
 trebuie să te deprinzi cu manierele lui ireporșabile,
 să rămâi pentru totdeauna în Casa Domnului Dumnezeu
 cu profetul, poetul, piticul, învățatul și focul.

My Father Carries Me Across a Field

My father carries me across a field.
It's night and there are trenches filled with snow.
Thick mud. We're careful to remain concealed

From something frightening I don't yet know.
And then I walk and there is space between
The four of us. We go where we have to go.

Did I dream it all, this ghostly scene,
The hundred-acre wood where the owl blinked
And the ass spoke? Where I am cosy and clean

In bed, but we are floating, our arms linked
Over the landscape? My father moves ahead
Of me, like some strange, almost extinct

Species, and I follow him in dread
Across the field towards my own extinction.
Spirits everywhere are drifting over blasted

Terrain. The winter cold makes no distinction
Between them and us. My father looks round
And smiles then turns away. We have no function

In this place but keep moving, without sound,
Lost figures who leave only a blank page
Behind them, and the dark and frozen ground

They pass across as they might cross a stage.

Mă trece tata câmpul în brațe

Mă trece tata câmpul în brațe.
E noapte și șanțurile sunt înzăpezite.
Noroii adânc. Ne ascundem cu grijă

De ceva înspăimântător ce încă nu mi-e mie cunoscut.
Apoi merg pe jos și lăsăm loc gol între
Noi patru. Mergem unde trebuie să ne ducem.

Am visat oare această scenă ireală,
Pădurea de o sută de acri unde bufnița clipea
Iar măgarul vorbea? Unde sunt în patul meu

Curat, dar plutim cu toții, cu brațele împletite,
Deasupra? Tata merge înaintea
Mea, ca o specie stranie, aproape

Dispărută, și cu spaimă trec câmpul
În urma lui, către moarte.
Plutesc duhuri peste gropile

Din câmp. E la fel de înghețată iarna
Și pentru noi și pentru ele. Tata se uită-mprejur,
Zâmbește și pleacă iar. În locul acesta

Noi trebuie doar să înaintăm neauziți,
Siluete pierdute ce nu lasă urme
În pământul înnoptat, înghețat,

Pe care trec dincolo ca pe o scenă.

Pearl Grey

Holding the egg was like trying to balance light at the tip of your fingernail. It rose almost weightless, a bubble born of chance and sky at the point where creation froze to one brief statement now about to crack. There was a pair of ear-rings once, two pearls in golden corollae gently peeled back round hard glassy mist, nestling above curls of hair. She might have been my mother, or any other woman of a certain time that now seems gone (though who can be that certain?) There were clouds and scent of rain outside the door. It was spring or summer, you could hear the chime of ice-cream vans, the rustling of the curtain.

All time was concentrated in that egg and life was delicate. Birds bustled in hedges, slurring languages. One pecked at a clothes-peg, another tugged at a worm at the edges of vision. Time was simply the product of flight and language. It was saying this quietly to itself while waiting to self-destruct. Light stood in a cup, too petrified to kiss the draining board. Everything stopped in fear. My mother sat in the kitchen. I was elsewhere. The ice-cream van was chiming. It was grey outside, I remember. There, below her ear hung the pendant or maybe it was hair. The egg was slightly rocking on the tray.

Gri perlă

Cu oul în mână parcă țineam lumina cu vârful unghiei să nu cadă. Se înălța de parcă n-avea greutate, o bulă născută din hazard și cer, în punctul unde viața încremenește într-o fromulă care e cât pe ce să piară. A fost odată o pereche de cercei, două perle încercuite cu aur care acoperea aburul rotunjit, dur și sticlos, ascuns de bucle. Poate că era mama ori altă femeie de cândva, dintr-o vreme trecută (sau nu?). Era înnorat și afară mirosea a ploaie. Era primăvară ori vară, se auzeau mașinile cu înghețată, foșnetul perdelei.

Oul acela era timpul însuși iar viața era plăpândă. Zburăteau păsări prin tufe, bolborosind ceva neclar. Una ciugulea un cârlig de rufe, alta trăgea un vierme, și toate erau undeva în colțul ochiului. Timpul era un amestec de fugă și cuvinte. Așa își spunea timpul sieși în șoaptă pe când aștepta să se autodistrugă. Lumina era în cană, prea țepănă ca să atingă uscătorul chiuvetei. Totul încremenise de frică. Mama ședea în bucătărie. Eu nu eram acolo. Auzeam mașina cu înghețată. Îmi amintesc, afară era înnorat. De ureche îi atârna cerceul, ori era doar o buclă. Oul se legăna încet pe tavă.

The Child as Metaphor

The child pushed out the boat of his small voice
To see how far it would go. It floated free
Of him, drifting between blocks of ice.

Endangered voice on an indifferent sea
Turning its vast grey back: how would he sound
At the pole where so many had died already?

Under the ice fish screamed at newly drowned
Babies. Whales clicked their tongues and boomed
Disapproval. Creatures with teeth unbound

Their powers and terrifying voices loomed
Like buildings. It seemed the world was against him,
That any child's voice as small as his was doomed

Because there at the arctic all chances are slim
And everything, even love, freezes and disappears
Or snaps in two as the long night draws in.

So she listened to the deep-voiced child. Her ears
Were muffed against the cold but there, and there!
She heard him and she leaned down with her spears

Poised over the water. Mothers, the air
Is dangerous at the north pole. The metaphor
That is your son is crying out. Beware.

Copilul metaforă

Ca pe o barcă își împinse copilul glasul mic
Să vadă până unde ajunge. Dus de
sloiuri de gheață, glasul îl lăsă în urmă.

Era în primejdie glasul pe marea străină
Ce-i întorcea spatele uriaș, cenușiu: oare cum va răsună
La pol, unde și-au găsit atâția sfârșitul?

Sub gheață răcneau peștii la pruncii proaspăt
Înnecați. Balenele plescăiau și își strigau
Dezaprobară. Vietăți cu colți se

Dezlănțuiau și, asemeni unor clădiri, se deslușeau
Voci înspăimântătoare. Lumea părea să-i stea împotriva,
Glasul firav de copil era sortit pieirii,

Acolo, în regiunea arctică, e greu de supraviețuit,
Toate, chiar și iubirea, îngheață și pier,
Ori se frâng în două când se lasă noaptea cea lungă.

Asculta ea, așadar, la copilul cu glasul adânc.
Era frig, urechile îi erau acoperite, și totuși!
Îl auzi și se aplecă, ținându-și sulile

Pe apă. Mame, plutește primejdia
În văzduh la polul nord. Strigă
Fiul vostru, copilul metaforă. Feriți-vă!

GEORGE SZIRTES

Forma poetică e un respect necesar

Născut la Budapesta în 1948, George Szirtes s-a refugiat cu familia în Anglia în 1956 și a crescut la Londra. A studiat pictura și acum predă arte plastice, istoria picturii, *creative writing*. A început să publice în anii '70. A obținut numeroase premii importante pentru poezie (printre care Faber Memorial Prize, 1980; Cholmondeley Prize, 1986; European Poetry Translation Prize, 1995; T. S. Eliot Prize, 2005) și a fost tradus în mai multe limbi.

LIDIA VIANU: Când mă gândesc la poezia ta îmi vin pe dată în minte William Blake și Alasdair Gray. Blake pentru că făcea gravuri și poezia lui avea atât de multe elemente vizuale, chiar dacă ele diferă total de arta ta, de început de mileniu trei, mai legată cred de film decât de pictura tradițională; Gray fiindcă e și el pictor și în același timp autorul unei distopii remarcabile. Întreaga ta poezie de până acum e o blândă distopie, dacă noțiunea există. Creezi o cascadă de imagini care se combină de la sine. Ești nu numai vizual, ci și narativ. E o trăsătură Desperado să ascunzi lirismul pe după poalele altor arte, să amesteci genurile literare, artele, într-un tot. Când te gândești la opera ta, nu ți se pare că ești mai mult decât poet, că ești și romancier, și pictor, istoric, geograf? Recurgi la hibridizarea genurilor cu premeditare, ori vine de la sine când te apuci să scrii?

GEORGE SZIRTES: Mi-ai pus întrebările cele mai inteligente și cele mai imposibile din câte mi s-au pus până acum. Ești un lector neobișnuit de perspicace și asta mă măgulește, drept care mă voi strădui să-ți răspund.

Când eram student, îl admiram pe Blake, dar îl admir și acum. Cum am studiat artele plastice, Blake a fost pentru mine un model, e de la sine înțeles de ce, și m-a atras cu deosebire modul lui vizionar de a înțelege creștinătatea. Cred că trebuie să mă explic. Poate nu știi că sunt în exclusivitate autodidact ca lector și autor. Ultimele mele examene în sistemul de educație britanic ('nivelul A') au fost fizica, chimia și zoologia. La Budapesta eram un copil care deprindea precoce tot ce era de învățat și care a citit foarte devreme (citeam fluent la doi ani, după spusele părinților mei). Eram foarte apreciat în școala ungurească. Când am ajuns în Anglia, am prins limba atât de rapid, că după numai un an eram primul într-o clasă de copii englezi. Părinții mei aveau planuri mari cu mine, mă vedeau doctor sau universitar. A urmat însă o vreme de oarecare mediocritate. Cred că am părăsit harta intelectuală un număr de ani, de la mijlocul până pe la sfârșitul școlii elementare, dar cum părinții mei tot aveau planuri mari, au insistat. Nu mi-a plăcut studiul științelor exacte. Am trecut, dar nu cu note prea mari. Începusem deja să scriu și, fiindcă aveam timp liber, am fost trimis din nou să studiez artele plastice. Dintr-odată, și luat cu totul prin surprindere, am descoperit că pictez și desenez chiar bine. Renunșasem la arte plastice ca materie pe când eram elev, la paisprezece ani, și eram considerat nepriceput, în acel moment al vieții mele. Pe de altă parte, din prima clipă când am citit un poem cu adevărat, am știut că vreau să fiu poet, iar acum aveam prilejul să fiu și pictor. Nu prea s-au bucurat părinții mei, dar am urmat facultatea de arte plastice, și anume pictura. Pe când eram student am cunoscut-o pe soția mea, Clarissa, pictor și ea (ea încă pictează), m-am îndrăgostit și am trăit o profundă revelație religioasă, creștină. M-am căsătorit și m-am botezat (prin scufundare totală) în același an. Acesta e momentul când l-am descoperit pe Blake. Îmi plăcea deja Chagall în tablourile de tinerețe (accentuez că e vorba de opera lui de tinerețe, fiindcă

restul tablourilor lui mi se par oarecum primitive și sentimentale). De Alasdair Gray nu aveam idee.

Poezia pe care o scriam pe atunci nu semăna cu ceea ce am publicat în volumele de debut, mai încolo. Era mai declarat ‘vizionară’ și absorbise influențe din Blake, Rimbaud, începea să-l absoarbă și pe Eliot. Poemele nu erau distopice: tindeau mai degrabă către spectaculos. Din cadavre se rostogoleau diamante, și cam așa. Poemele de dragoste (pe care le-am scris de la bun început) erau, probabil, extrem de senzuale, dar, conform remarcii tale, și foarte tandre.

N-am făcut din câte știu vreun efort anume să fiu vizual la acea vreme, și nici narativ. Am sentimentul că poemele mele de atunci erau hiperactive, hiper-entuziaste. Partea mai întunecată a lui Blake mă descumpănea. Ce s-a întâmplat mai încolo e cu totul altceva. Schimbarea s-a produs cam pe la mijlocul anilor '70, la scurtă vreme după moartea mamei. Principala mea preocupare era să ocolesc tot ce-mi apărea neadevărat. Începusem să scriu fiindcă voiam să spun adevărul așa cum îl văd eu: complex, contradictoriu, greu accesibil, frumos și descumpănitor. Aceasta a fost prima mea percepție, și cea mai de seamă. Nu începusem încă să conturez locurile mai sumbre ale universului pe atunci, în jurul vârstei de douăzeci de ani, poate că nici nu știam cum s-o fac, în fond, aveam credința, presupun, că iubirea pentru o femeie poate să fie un mod de apărare. Recunosc că era un lucru pe care-l credeam doar pe jumătate. Am să revin la distopie mai încolo. Așa cum spui, ‘blândețea’ e o constantă, chiar dacă există momente de violență sălbatecă în unele poeme, uneori chiar în tonul poetic.

LV. Un Desperado e în general dizlocat. Ești dizlocat de două ori: o dată din Ungaria în Anglia, a doua oară de la pictură la poezie. E dizlocarea, în cazul tău, izvor de încordare ori un bun punct de pornire pentru poem? Mă gândesc la autori cum ar fi Ishiguro,

Rushdie, Lessing, Ondaatje. Dizlocarea e o rană fertilă pentru ei, din ea picură proza. Dizlocarea ta e cu mult mai discretă. Ți se pare că ai ceva în comun cu ceilalți scriitori dizlocați?

GS. Iată o întrebare la care din interior e foarte greu de răspuns. Sunt convins că dizlocarea e esența poeziei mele, chiar și în acea parte a ei care se ocupă aparent de altceva. Cred că ar trebui să mă simt mai solidar cu Ishiguro, Rushdie și ceilalți pe care îi numești. Îmi plac nespusele primele două romane ale lui Ishiguro, iar ultimul mă fascinează. N-am încercat niciodată să fiu scriitor străin. Mi-am dorit să fiu scriitor englez. S-ar putea ca reușita mea să se bazeze tocmai pe faptul că n-am izbutit ce mi-am pus în gând.

LV. Poezia ta se clădește pe sensibilitate și tănuire. Privești și notezi, cu toate că, dacă ai opta pentru o exprimare directă a ceea ce simți, s-ar stârni o furtună. Manevrezi cititorul, îl faci să-ți exploreze imaginația de la un cap la altul. Poezia ta e un covor fermecat care plutește deasupra planetei. Ai vocația omului universal din Renaștere (poate așa se explică faptul că scrii și pictezi). Te simți mai bogat decât poeții născuți în locul despre care chiar scriu?

GS. De câte ori nu i-am invidiat pe poeții care scriu în spațiul în care s-au născut! Neajunsul meu este că nu pot crea cântece pentru trib. Mă simt exclus. Pe de altă parte, am sentimentul că știu lucruri abia ghicite de membrii tribului, ceea ce în mod cert mă avantajează. Găsesc totuși nepotrivit și chiar necinstit să mă laud cu acest ‘avantaj’ care nici nu ține de puterea mea. Așa că prefer să fiu mut. Prefer să chem în gând spiritele înrudite. Spiritele înrudite sunt tot atât de dezorientate ca și mine – undeva, în miezul ființei – în hora vieții, care li se pare o himeră. Pot doar să nădăjduiesc că aceste spirite își fac un locșor cât de mic în înțelegerea celor cu rădăcini mai adânci. Cât despre covorul fermecat, imaginația mea e din firea

ei rătăcitoare și nesupusă. Meșteșugul poeziei e un mijloc de a controla textul și, totodată, de a mă înclina în fața tribului în care mă includ. Am credința că forma poetică e un respect necesar.

LV. *Poezia ta alunecă în multe universuri literare, printre ecouri vagi din T.S. Eliot, Auden, Wordsworth, Peter Porter și alții. Ce rădăcini literare ai și cine ai zice că ți-a influențat poezia?*

GS. Prima mea experiență literară adevărată a fost T.S. Eliot. Citisem mulți poeți înainte să-l găsesc pe Eliot, dar am găsit în *The Waste Land* un peisaj care se potrivea de minune cu ceva special din viața mea. Mai mult decât Wordsworth, Coleridge m-a mișcat profund. Poate din cauza elementului germanic din Coleridge, ale cărui poeme, mă gândesc la cele mai bune dintre ele, îmi amintesc, oarecum inexplicabil, de basme și de frații Grimm. Mi-au plăcut romanticii târzii, mai puțin cunoscuți, cum ar fi Beddoes ori Ransom (John Crowe, americanul) pentru ciudățenia lor respectuoasă. Mi-au plăcut mai mult decât poezii rațiunii. Îmi place grotescul unor autori ca Pope, Swift, Rochester. Trebuie să-i fac oarecum să conviețuiască în mine cu sentimentul tandru religios al lui Herbert. Auden e un erou al meu, pentru darul limbajului și puterea lirică, mai puțin pentru înțelepciunea lui Goetheană. Pentru același motiv, îmi plac în Anglia Brodsky, Hecht și Fenton. Aceștia au înțeles bezna și au tăiat-o cu inteligența lor. Au fost și europeni, iar eu cred că sunt european înainte de toate. În inima Europei simt eu că dorm tot binele și tot răul din lume. Rațional vorbind, înțeleg că poate exista mai multă sfințenie ori hidoșenie în Africa ori America de sud, dar Europa e spațiul sufletului meu.

LV. *Poemele tale deapănă istoria irosirii însingurate. Lectorul trece printre imagini și după o vreme înțelege că imaginile sunt insule de înțeles, adunate într-un suflet. The Slant Door afirmă că 'puterea*

cea mare o are tăcerea.' Chiar asta și ești, un poet mut, a cărui însingurare e o experiență inedită pentru lector, aceea a lecturii de capul ei, o lectură în care poetul se dă la o parte, oferă incidente și priveliști, cerând o reacție cu totul independentă. Îți manevrezi cititorii să se creadă independenți când de fapt nu sunt. Nu sunt chiar deloc. E un cadril primejdios. E premeditată această tehnică de convingere mascată? E o strategie poetică ori un instinct?

GS. Ai perfectă dreptate și mă înfioară ce spui. Sentimentul meu este că 'eul' meu, cât sunt eu de conștient de el, plutește peste toate, detașat. Ființa mea fizică e departe de a lăsa această impresie, dar mai cred că ceea ce am devenit – interfața – e un proces intelectual. Fiindcă sunt așa de nesigur pe substanța mea, mă feresc să fac o poveste din această substanță. Sunt sceptic în ce mă privește. Intuiesc că e esențial pentru mine să-mi pătrez scepticismul. Pot deci să fac remarci generale despre mine ori despre masca din poem, însă disprețuiesc aceste generalizări. Alcătuitorul de cuvinte – cel de teapa lui Porter, Auden, Pope – supraveghează pe romanticul bântuit de coșmare și pe îndrăgostitul sentimental. Cam atât conștientizez din ceea ce numești 'tehnica de convingere mascată'. Faptul că sunt ori nu sunt conștient nu influențează procesul de creație. Asemenea opreliști și puncte de echilibru operează la nivelul semi-conștientului, iar scrisul doar acolo e cu putință.

LV. *Background Noises* îl îndeamnă pe cititor la un act foarte departe de comportamentul *Desperado*: 'Oprește-ți mintea și ascultă.' Nu te refugiezi în ironie. Poezia ta nu refuză compasiunea. Lirismul tău e grijuliu. Chiar și durerea ta e ascunsă sub un ecran de bună cuvânt. Toate acestea sunt remarcabile, dată fiind dezlănțuirea indecenței din poezia *Desperado*. Cu pumnii strânși, desenezi imagini idilice. Cum îmbini intensitatea experienței de viață cu blândețea tonului poetic? Ești o fire domoală sau vrei să-ți

eliberezi lectorul de vijeliile poetului, pentru ca el să se bucure de călătorie singur, neîndrumat?

GS. Dat fiind ceea ce tocmai ai numit, înțelegi de ce vreau să pun stavilă minții. Mi se pare că mintea e un motor prea stângaci pentru a explora ariile de interes pentru mine. Dar la fel e și eul, care mă poate alimenta cu dezlănțuiri de indecență. Nu sunt singurul om din lume, iar îndoielile referitor la propria mea ființă sunt strict ale mele. Nu plec de la premiza că subiectivitatea altora e la fel de idilică. Oricum ar fi, iubesc tangibilul. Ca mai toți poeții, sunt un senzualist. E un compliment că mă vezi ‘grijuliu’. ‘Grija’ aceasta, dacă există, îmi vine din copilăria petrecută alături de o mamă bolnavă, pătimasă, adesea deloc rezonabilă, dar eroică. ‘Orice ai simți tu e mai puțin decât a îndurat și mai îndură ea.’ Sentimentele proprii sunt parcă anesteziate, cad într-un fel de visare. Tânăr fiind, eram domol, dar scriam uneori dur, iar acum cred că sunt mai degrabă un dur care-și permite să scrie un pic – doar un pic – mai domol. Puțini critici/recenzenți comentează ‘tandrețea’ mea, unii nici nu pot găsi emoție în ce scriu. Aceștia consideră că scriu cu o detașare ciudată. Mă tem că așa e. Ceea ce nu e un motiv pentru ca cei din imediata mea apropiere să se lovească de distanța mea. Asta e mai greu de înțeles. Nu mă consider, nu vreau să fiu un poet liniștitor, dar ca bărbat chiar nu vād de ce n-aș fi. În artă, liniștea de doi bani nu liniștește pe nimeni.

LV. *Poemele tale au un aer de viață dincolo de moarte. Menționezi în **The Shared Bath** ‘intimitatea țeștelor.’ Scrii o poezie tănuitoare, iar taina ta e dincolo. Pe măsură ce citim, descoperim urme de violență copleșitoare. Nu de puține ori m-am gândit intens la Chagall citindu-te. Ai aceeași visare îngrozită. E o asociere de vorbe nepotrivite, dar le topești cumva la un loc, așa că lectorul abia dacă-și dă seama că e pe cale să fie inițiat într-un coșmar. Ai o*

manieră poetică răsucită. Scrii oare despre experiențe de viață reale? Mai precis, cum reușești să faci din ororile pe care nu le-ai trăit direct rădăcini pentru emoții atât de intime?

GS. ‘Visare îngrozită’ e minunat spus și e o expresie inteligent aplicată. Nici că se putea spune mai bine. Lumea e frumoasă și sunt visător, dar cum lumea e vis, cum să ai încredere-n ea? Peste tot sunt spaime. N-am idee dacă sunt spaimele închipuirii mele ori ale lumii din afara mea. M-am molipsit de spaime de la părinții mei, dar nu mă simt terorizat. Există un poem, *Against Dullness*, care e un text cheie în ce privește această arie intimă. În poem, soția mea tocmai a intrat în casă după ce a umblat în ploaie și s-a așezat în fotoliu. Îmi amintesc exact momentul. Haina ei udă, dezorientată parcă, fără culoare, părul ei ud leoarcă m-au făcut să mă gândesc o clipă la scheletul mamei din *Psycho* al lui Hitchcock, dar imaginea voit terifiantă din film a fost pe dată transferată asupra lumii, cu spaimele, cu ambivalența ei. Mai importante sunt ultimele trei versuri, care nu se dezmint în nimic din tot ce am scris. Mila pentru lumea pe care ploaia o întinează cu astfel de pete întunecate mă copleșește. Vorbești de distopie, și se poate ca ea să fie mereu prezentă: poemele presimt că așa stau cu adevărat lucrurile pe lume, dar refuză să se pronunțe. Ca idee, distopia e prea la îndemână, prea teatrală. Tocmai de asta și refuz distopia clădită cu bună știință. Ca presimțire rea, distopia e mult mai puternică și mai credibilă.

LV. *Poezia ta e și retractilă și îndrăzneată. E iubirea o temă importantă pentru tine? Crezi că orice poet trebuie să scrie poezie de dragoste la un moment dat, ori e cazul să scoatem iubirea din poezie? Ca orice Desperado care se respectă, nu faci o obsesie din iubire. În același timp, o tai în așchii și o înfigi în fiecare vers pe rând. Ești afectuos, asta e. Scrii cu sensibilitatea, inteligența, ochii, amintirea?*

GS. Postulatul meu, oarecum un ecou al lui Blake, e o ecuație: Dorința e Foc și Energie; dar Iubirea e mai profundă și mai sigură. Ea presupune virtuți, pe când dorința presupune mai ales energie. Viața trebuie să accepte încordarea dintre cele două. Când spun dorință mă gândesc la cea fizică, dar și la dorința adâncă inspirată de tot ce e Altul și viabil ca idee. Pornind de aici, Moartea e viabilă ca idee. Dacă Blake a putut trăi această permanentă încordare, de ce n-ar putea și alții? Am văzut cu ochii mei cât s-au iubit părinții mei în ciuda greutăților, disperărilor din relația lor. Atenție însă, dorința trebuie să se mențină trează, să se alimenteze cu emoția izvorâtă din spaima care nu o părăsește niciodată. Dacă aș pierde această încordare, aș pieri ca poet.

LV. *The Photographer in Winter* are un motto din Orwell. Budapesta e utopia dar și distopia ta. Amintirea nu mai puțin. Faci un recurs inteligent la indeterminare pentru a ține deznădejdea la distanță. Un vers afirmă, 'Ceea ce pare și ceea ce este n-a fost niciodată mai nesigur.' Toată poezia ta picură prin acest ochi. Starea poetică la tine lunecă printre degete și refuză să prindă rădăcini în cuvinte. Te împiedici în culori și forme, alegi vorbele cele mai retrase, inofensive, chiar fragile, iar ca rezultat ne inițiezi în dezastru. Autorii *Desperado* sunt mari amatori de dizlocare în distopie. Cum ți-ai descrie lumea interioară, modul în care aluneci în poezie? Ce urmărești? Să ne previi, să ne îngrozești, să ne alini, să ne amuzi, ori să-ți pui sigiliul pe sufletul nostru de lectori?

GS. Budapesta este un locus pentru incertitudine, emblema lui. O iubesc și mă feresc de ea la fel cum fac cu limbajul. Budapesta închide în ea sensuri istorice și intime. Sensurile stau în ea așa cum ies statuile din ziduri, așa cum cad zidurile. Cred că în *Bridge Passages* spun chiar: 'Mă preocupă ce spun zidurile.' Nu știu cum

să-mi descriu lumea interioară. E în poeme, toată. Ce urmăresc? Să-mi fac o lume în care să pot să cred. Aș vrea să creadă și alții în ea, fiindcă, în ciuda spaimelor, simt că ar fi o lume mai bună, mai cuprinzătoare decât cele pe care ni le oferim unii altora în mod obișnuit. Nu vreau chiar deloc să-mi alin cititorii, dar nici nu țin să-i șochez cu premeditare. Aș vrea să devină mai umani, să înțeleagă ce ar putea spune zidurile.

LV. *Istoria ta proprie pare extrem de interesantă, dar n-o dezvălui. Dai în schimb fotografii vechi, amintiri în alb-negru. Te ferești cu bună știință să scrii lucruri prea personale? Ar fi ceva ce se întâmplă tuturor autorilor *Desperado*. Ești foarte inventiv în a găsi 'punți' care trec râul vieții înspre iad. Cum izbutești să tratezi cu seninătate experiențe care, exprimate explicit, ar face oricui părul măciucă?*

GS. Da, evit să scriu lucruri personale. Nu vreau să mă substitui zidurilor. Eu nu contez, acesta e paradoxul esențial al poemelor: suntem indispensabili dar nu contăm; moartea e cruntă, însă e cel mai firesc lucru de pe lumea asta. Vorbim de paradoxuri de bun simț, în fond. Nu vorbesc despre mine, fiindcă mă consider un om norocos. Am aprehensiunea înspăimântătorului, oarecum bizară prin modul cum s-a constituit, dar nu mă simt victima ei. Tocmai fiindcă nu mă simt o victimă cred că am o răspundere față de cei ce chiar sunt acest lucru. Nu-i prea rabd pe cei care cultivă victimizarea.

LV. *Găsesc în *Courtyards* câteva rânduri care rezumă starea ta poetică în general: 'De parcă și-ar putea trecutul pierde colții/ De parcă ochiul ar putea dumica tot/ lăsând lumea în beznă.'* Intenitatea sensibilității tale îl seacă pe lector, dar îl și regenerează, îi dă vlagă. Ești un poet prin excelență vital. Care sunt rădăcinile vitalității tale? Fiecare, harul, faptul că ai supraviețuit unui

infern în care mulți s-ar fi prăbușit, ai scăpat de comunism ca prin urechile acului?

GS. Nu pot decât să sper că am vitalitate. O simt, însă nu am certitudinea că o și comunic. Nu sunt câtuși de puțin un poet șaman, pe de altă parte mi se pare semn rău să vorbesc de putere când tot ce avem sunt dorințele, ceea ce nu înseamnă însă că neg puterea vindecătoare a poeziei. Ea există, dar nu ca terapie. Marea forță de vindecare a poeziei stă în faptul că pune o punte peste hăul dintre limbaj și fapte. Aceasta e menirea ei. Dar numai un monstru, un descreierat ori un grandoman ar putea chiar să creadă că poate el să vindece lumea, să-și închipuie că menirea poeziei lui e vindecarea universală. Nu numai că sunt sceptic în ce privește propria mea motivație altruistă, dar, ca orice alt poet, sunt teribil de superstițios în această privință. L-am avut profesor la Leeds pe minunatul poet Martin Bell. Mi-a spus cândva că știe să facă farmece, și se închina lunii de trei ori în fiecare noapte. Nu mi se pare deloc nefiresc. Mă tem că până și faptul că-ți răspund la astfel de întrebări poate să-mi aducă ghinion.

LV. *Scrii în **The Child I Never Was**: ‘Copilul ce n-am fost nicicând face poezie.’ Chiar privești lumea cu îngăduința unui copil lipsit de apărare. Nu-ți dorești ca cititorul să-ți descifreze textul, și nici nu ții să-ți faci o meserie din inovație. Detaliile tehnice nu te interesează prea tare. Ceea ce cred eu că urmărești este să-l vezi pe lector că se predă tandru poemului. Te bazezi pe intuiția lui. Eliot a spus că poezia poate comunica înainte să fie înțeleasă. Tu ai depășit poziția lui, trăiești în epoca Desperado, vrei foarte tare să fii înțeles. Pentru tine limpezimea e esențială, dar mai trebuie să ne gândim și la profunzimea. Ai fi de acord dacă aș afirma că nu scrii ca un copil, ci ca un pictor viclean? Că ești foarte atent ce faci cu uneltele tale*

artistice? Că amesteci literatura (poezie și proză), pictura, fotografia, cu scopul declarat de a întemeia o specie nemaiștiută?

GS. Așa e, se ascunde undeva în mine un copil lipsit de apărare, și chiar vreau ca cititorul meu să mi se predea tandru. Aș numi asta Erosul poeziei. Și e la fel de adevărat că un adult viclean stă cu ochii pe copilul îngăduitor și lipsit de apărare. Aș fi un escroc, un mincinos cu sânge rece, dacă aș susține că sunt doar un copil îngăduitor și lipsit de părăre. Știi poveștile cu Sindbad ale lui Gyula Krudy? Le-am tradus în engleză. Eroul Sindbad e un amarez care a împlinit trei sute de ani. E și copilul care vrea să-i fie pe plac mamei, și o ironică fantomă îmbătrânită care-și vizitează din nou vechile cuceriri. Încă nu sunt fantomă, sunt doar adult, tată a doi copii care au crescut. Din acest punct de vedere, mi-e destul de clar ce sunt. Limpezimea e de preț, dar profunzimea – e în firea lucrurilor – e obscură. Nu m-am gândit în mod conștient să unific într-o singură artă literatura și lucrurile la care ea se referă. Celelalte arte o pun în lumină, e drept. Vreau limpezime cât de adânc poate ea ajunge, iar celelalte arte au menirea să o ajute cât se poate.

LV. *Scrii despre ‘accidentul de a fi ceea ce ești.’ Ai trecut cortina de fier în Anglia. Ceea ce nu e totuna cu a spune că ești englez. Cum te-ai adaptat la țara de adopție? Te bântuie un trecut care ‘rămâne veșnic altundeva.’ Poezia ta se zbate să se întoarcă la Budapesta, la o familie pierdută. Unde te simți acasă, de fapt?*

GS. Iată un răspuns pe care nu-l am. Încerc să răspund, mai mult pentru mine. Am patriotismul tipic emigrantului. Sar oricând în apărarea Angliei. Recunosc, totuși, că nu-i aparțin, și nici nu-i voi aparține vreodată în întregime. Vreau să iubesc poporul, țara, istoria și cultura ei, dar nu-mi reușește decât în parte. Sunt multe care nu-mi plac și care mă limitează. Regret precauția, empirismul, insularitatea,

sistemul de clase, apăsarea, cenușiul general. Dar Anglia e și țara excentricilor, proiectelor eroice nebunești, invențiilor extraordinare, a unei remarcabile toleranțe. Oferă adăpost și stabilitate multora, inclusiv mie. Bunul meu prieten, poetul maghiar Otto Orban, a făcut un mic desen care mă reprezenta, în chip de dedicație la una din cărțile lui. Desenul era un nor între Anglia și Ungaria, cu o săgeată care zicea, ‘Tu.’ Poate că așa e.

LV. English Words afirmă, ‘Acum nu pot avea încredere în vorbe.’ *Peste tot pui vorba la îndoială, împingând înțelesul în imagine, incident, povestire. Cuvântul e înlocuit de subînțeles. Ce reacție ai când criticii (și autorii de interviuri) sapă în text în căutarea unor remarci inteligente despre poezia ta? Te irită? Cum vezi criticul ideal?*

GS. Nu aștept de la criticii mei mai mult decât o lectură atentă, după care pot spune ce le place. Ești printre criticii mei cei mai inteligenți și pricepuți. Sunt convins că reacția ta va fi cea corectă. Nu dețin o taină care trebuie dezlegată. Nu fac cuvinte încrucișate. Nu am nici eu răspunsurile. Nici măcar nu cred că există răspunsuri decisive la întrebările cu care venim către operă și autor. Nu există decât lecturi mai mult sau mai puțin convingătoare, cum e și cea a autorului însuși. Nu cred că știm cu precizie de ce o lectură ne place mai mult ca alta. Ar fi de folos dacă criticul ar resimți măcar o fărâmbă din blândețea pe care încerc s-o arăt universului. Nu spun că scriu blând, ci că importantă e nevoia de a oferi blândețe. Universul a dus-o destul de greu. În tiparele ample, oarecum sumbre, dar neagresive ale poemelor mele trăiesc ființe omenești. Aceste tipare schițează o lume posibilă, foarte reală.

10 februarie 2001

© Lidia Vianu

